UNIVERSITAT

REVISTA UNIVERSITARIA DEL PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE CATALUNYA
ANY 17 NOVA EPOCA NUMERO 2 1er. MAIG 1974

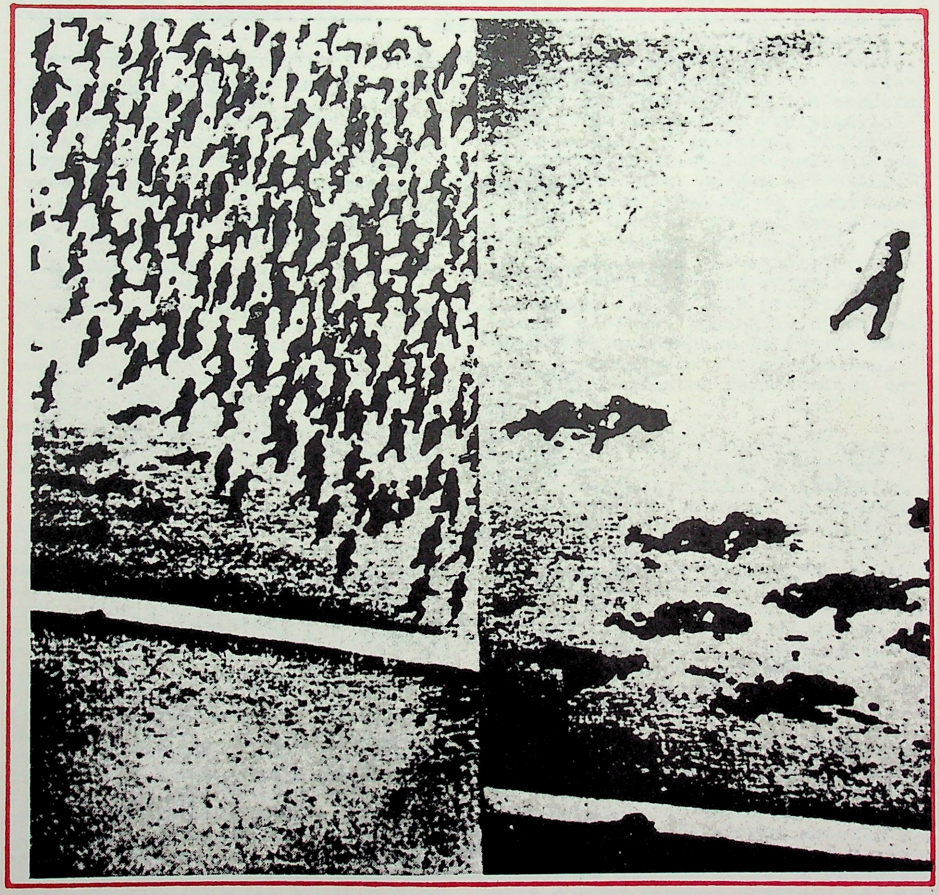

Història del primer de maig

La reunió general d'universitats

Sumari

EDITORIALS

- La reunió general d'universitats contra la selectivitat 3
- La reunió general d'universitats per l'autonomia universitària 4
- Les delegacions i col.legis universitaris 5

EL BARÇA, QUELCOM MES QUE UN CLUB? (grimau) 7

PROBLEMES DE L'ENSENYAMENT

- L'ensenyament de la filosofia en l'actual crisi universitària (j. vera) 8

CRONIQUES

- Per partida doble (f. gelabert) 11
- Celebracio del cinquè centenari del primer llibre català (na trialls) 12
- Història del primer de maig (extret de Jove Guàrdia, òrgan central de la Joventut Comunista de Catalunya) 15

EXPERIENCIES EDUCATIVES A CATALUNYA 1931-1939

- L'experiència de la universitat autònoma de barcelona (1933-1939) (ramon roig) 18

EL REBOST D'EN PARNILS (ramon parnils) 20

UN MES (equip informatiu) 22

PORTADA: reproducció de l'oli sobre tela "Un poco más cerca", de Juan Genovés. Medeix o'85 x 1 m. Es propietat particular de l'artista.

EDITORIALS

La reunió general d'universitats contra la selectivitat

Tres cents mil estudiants universitaris, cent seixanta mil estudiants de COU, a més de tots els altres sectors de l'ensenyament aniran a la VAGA GENERAL, el dia 9 de maig. Aquesta és la proposta de la recent Reunió General d'Universitats, si abans no és retirada la proposta de Llei de Selectivitat.

L'oportunitat d'aquesta reunió és clara, si pensem en tot el que representa el projecte ministerial per a milers de futurs universitaris. Senzillament, la impossibilitat d'accedir a l'ensenyament superior. Al voltant d'aquesta proposta, que ha despertat molt d'interès, s'està produint un debat sobre el tema de la selectivitat, al qual voldríem afegir-hi la nostra opinió.

El Ministeri ha argumentat -no massa convincentment, per cert- que la selectivitat és necessària per mantenir la qualitat d'un ensenyament universitari en degradació constant, produida per la massificació creixent. Està ben clar que aquest punt de vista pateix d'una visió miop del paper de l'educació. Es una òptica que sols té en compte el criteri estàtic d'adequar la massa universitària a les possibilitats docents de l'actual Universitat, d'adequar-la a la raquítica demanda de professionals de la societat espanyola d'avui, demanda fixada d'avançada per unes opcions reaccionàries en el terreny cultural, tècnic,científic, professional. Avui no es pot acceptar un punt de vista estàtic respecte a la demanda de qualificació professional. Ni les necessitats educatives, ni la investigació, ni les necessitats sanitàries estan cobertes realment. Fins que això no passi, és inacceptable una política educativa restrictiva. D'altra banda, l'argument de la degradació del nivell de l'ensenyament s'ha de denunciar com a una intencionada simplificació. La qualitat de l'ensenyament no és l'adequada, no a causa de la massificació, sinó perquè la Universitat espanyola encara està ancorada en els vells esquemes pedagògics i educatius. L'ensenyament és dolent perquè no hi ha llibertat de càtedra, perquè l'obscurantisme i la burocràcia administrativa impedeixen l'activitat cultural, perquè no hi ha ni autonomia ni gestió democràtica, perquè els estudiants no participen en la planificació dels estudis. No ens hem d'enganyar, la Universitat espanyola ha estat sempre una Universitat culturalment morta. Perquè n'han estat expulsats els millors professors, perquè d'altres han hagut d'emigrar. El que ha evidenciat la petita massificació actual, amb més relleu, han estat aquestes deficiències estructurals.

Per iniciar la solució d'aquest problema cal conquerir qüestions tan elementals com és la llibertat d'activitats culturals. La selectivitat (aquesta suposada solució) no resol cap problema, si no 'es el detallar el pas al fenomen de la demanda social d'ensenyament, la qual no pot fer altra cosa que entrar en contradicció amb l'actual estructura de poder i amb l'opció de desenvoluaament del capitalisme dependent, que vigeix en l'actualitat el nostre país.

La selectivitat és una opció classista, contrària al dret d'estudi que té el poble. I parlem de dret d'estudi perquè, en el moment actual, amb l'educació com aspecte fonamental de la societat, hem d'entendre la demanda social d'ensenyament com un fenomen positiu, del qual caldrà protegir-ne el desenvolupament, perquè el considerem vehicle fonamental per a la conquesta de noves metes humanes i productives per la societat. Aquesta idea té especial importància en el moment de prendre opcions, quan hi ha un desfasament entre la demanda educativa i

la capacitat d'absorció que té la societat. Desfasament que no solament es produeix en el règim capitalista, sinó també en una situació de transició social o de construcció socialista. Aleshores, el criteri fonamental és, considerant aquest dret a l'estudi, no coartar ni restringir les possibilitats d'accés a l'educació. L' educació, considerant la com un bé social adquirit que encara no es pot usar immediatament, serà la condició fonamental per a la superació d'aquest desfasament, factor dinàmic de la societat.

La reunió general d'universitats per l'autonomia universitària

Es important el plantejament del comunicat de la Reunió General d'Universitats, en allò que fa referència als diversos problemes universitaris. S'esbossa un programa de quatre punts que suposa que la RGU no s'ha limitat a ser un instrument tècnic de convocatòria de vaga, sinó que, a més a més, ha entès que, en el moment actual, era necessari invitar a tots els estudiants a la discussió dels problemes que els afecten i definir les propostes, els objectius, el programa que defensen. Es, doncs, aquesta RGU un pas decisiu cap a la Coordinació a nivell de l'estat espanyol del moviment estudiantil. Un moviment estudiantil que ofereix, d'aquesta manera, uns objectius clars i comuns, els quals es converteixen en la columna vertebral de la transformació de la Uni-

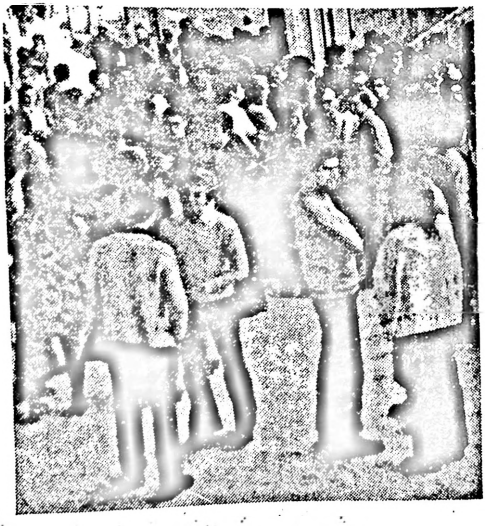

versitat, fet que interessa a tota la societat.

Voldríem destacar especialment la reivindicació d'autonomia universitària. L'autonomia universitària no és solament un concepte jurídic. Es essencialment la condició per a la vinculació social de la Universitat. Es el marc mínim indispensable per a la transformació de l'Universittat arcaica en un ensenyament superior adequat al papercreixent de l'educació en el desenvolupament social.

L'autonomia universitària significa la flexibilitat d'organització en front de les demandes educatives variables; significa la vinculació a l'entorn social de cada Universitat en particular. Es l'única possibilitat perquè qualsevol Universitat sigui verdaderament el centre cultural d'una comunitat i no sols un lloc per a expedir títols.

A Catalunya, l'autonomia suposa també la necessària catalanització de la Universitat, fet indispensable perquè aquesta no sigui un cos estrany a la societat en la qual està enclavada.

Dins els problemes que avui són essencials en l'ensenyament superior (el classisme, les sortides professionals, la qualitat docent) l'autonomia és l'únic canal de solució. Una Universitat autònoma és aquella que organitza cursets pels pobles, que projecta la seva activitat cultural en les barriades, que edita revistes d'àmplia difusió, que col.labora amb d'altres entitats en la planificació educativa.

En definitiva, una Universitat que aspiri a entroncar-se en el procés d'emancipació política i social del nostre poble, que sigui factor dinàmic d'aquesta transformació.

Les delegacions i els col·legis universitaris

La realitat de la universitat a Catalunya comprèn, a més a més dels grans nuclis de Barcelona i Bellaterra, d'altres centres, recentment creats, a Tarragona, Lleida, Girona, Mataró i d'altres ciutats. El problema d'aquests centres universitàris té unes característiques específiques, diferents de les grans concentracions estudiantils.

PROBLEMES NOUS, PROBLEMES VELLS

Aquests centres són facultats incomplertes --solament hi ha els tres primers cursos-- i el projecte de la llei general d'Educació seria de reduir-los a ser sempre la primera etapa de formació universitària, l'anomenat 'primer cicle'. Són col.legis universitàris i no facultats; el problema d'aquests centres és la continuitat dels estudis a cursos superiors, les instal.lacions deficients i la incompetència del professorat.

Cal reconèixer que aquests centres es creen per interessos normalment polítics: frenar el procés de massificació de les grans universitats i els problemes d'ordre públic que comporta aquesta massa estudiantil. Es una mesura del mateix estil que la d'ubicar les autònomes ben allunyades dels eentres urbans (Somosaguas a Madrid, Bellaterra a Barcelona), mesura no justificable des d'un punt de vista racional.

No interessa al Ministeri aprofar i extendre l'ensenyament superior a una població creixent (recordem les previsions de la LGE respecte al creixement de la població universitària han estat sobradament superades).Heus ací la manca de previsió en la instal.lació d'aquests centres, la total improvisació. Hem d'entendre la creació dels col.legis universitàris com una mesura similar a la formació de la grotesca universitat a Distància.

Les deficiències en les instal.lacions, en la competència del professorat, en la vida cultural d'aquests centres..., estan negant que aquestes institucions siguin una veritable universitat, perquè entenem que la Universitat no és solament lloc d'expedició de titols, sinó un centre d'estudi, de cultura i d'investigació.

LA UNIVERSITAT PER A POCS, LES ESCORRIALLES PER A UNS QUANTS I EL NO RES PER A LA RESTA

D'altra banda, pel fet d'impartir-se solament el primer cicle, es persegueix la consolidació de la selectivitat. En definitiva, correspon amb l'objectiu de la LGE: un ensenyament de segona categoria per a la gran massa --en acabar el primer cicle tindran un titol intermedi sense cap mena d'utilitat, i un ensenyament d''elite' en el segon i tercer cicle.

Nosaltres partim del fet que la Universitat no es pot concebre avui com un centre tancat, de petites 'elites', que solament posseeixen les grans ciutats. Aquesta concepció medieval està totalment superada. La Universitat es desenrotllarà, doncs, en el sentit d'una multiplicitat de centres i d'una descongestió dels més concentrats, tendint cap a un més gran apropament a la població estudiantil i una vinculació a cada una de les realitats nacionals, culturals i socials. Aquest procés d'extensió no pot suposar la disminució del nivell d'ensenyament. No pot acceptar-se la situació d'aquests col.legis o delegacions universitàries. Construir una universitat no és fer servir el col.legi de capellans, el convent de monges, l'antiga bibliotèca que no s'utilitza, per a col.locar-la-hi. Una universitat no és una acadèmia de pis on són suficients unes pissarres i una col.lecció de pupitres.

ELS ESTALVIS DEL MINISTERI

Malgrat tot, el Ministeri vol fer veure que la creació d'aquestes semi-facultats és una resposta d'acord amb l'interés de la població estudiantil, quelcom semblant a una prova de generositat. En contrapartida exigeix que les Corporacions Locals siguin les que financiïn els nous centres. Així doncs, el contribuent d'aquestes zones almoina doblement a l'Estat per unes facultats incomplertes, raquítiques, deficients en tots els sentits, sota l'amenaça constant d'una creixent privatització i, en conseqüència, d'una universitat elitista amb una selectivitat redoblada.

ENSENYAMENT, I DE DEBO, PER A TOTS

Del conjunt d'aquesta problemàtica sorgeixen, en aquests centres, reivindicacions estudiantils que exigeixen la possibilitat de continuar els cursos superiors en la mateixa facultat; és a dir, la creació de facultats complertes. Aquesta reivindicació té una gran capacitat de penetració en el entorn social dels centres i arriba a expressar-se en exigències més generals: la creació d'Universitat, no solament de facultats. Un exemple típic d'això ho trobem a les Illes, on la reivindicació per una Universitat Balear té gran arrelament.

Per això hem de reivindicar que tots els nous centres universitaris siguin complets -és a dir, facultats- i no solament una part d'aquestes. No hem de caure en la trampa de la falsa generositat del Ministeri. Acceptar l'opció ministerial de facultats de segon ordre, degradant el nivell de l'ensenyament -arma selectiva per excel.lència- és fer-se un mal servei i abandonar la lluita per una Universitat adequada a les necessitats populars.

Es imprescindible que recolzem clarament aquestes reivindicacions; és a dir, la transformació dels col legis en facultats i, fins i tot,

universitats, no solament perquè és un interès d'un sector estudiantil important sinó perquè enllaça la problemàtica universitària amb una solució de fons, popular. No és, doncs, una reivindicació estrictament reivindicativa, sinó una reivindicació progressiva i popular.

El Barça, quelcom més que un club?

Des de que l'afecte a la Lliga Regionalista, Sr. Carreras, es va fer càrrec de la presidència del Barcelona F.C., es pot dir que el Barça va assumir amb totes les seves conseqüències el paper d'únic partit polític legal amb més de seixanta mil afiliats. En acabar la Guerra Civil, el club va estar a punt de desaparèixer pel paper polític que havia jugat des dels anys vint. Primer alineat al costat de la burgesia nacionalista i durant la segona república i la Guerra Civil, progressivament identificat amb el catalanisme d'esquerra i àdhuc més enllà. El règim va jutjar perillós esborrar del mapa un club amb tanta tradició catalana i finalment comprengué que podia esdevenir rentable tolerar-lo, sota control, com a vàlvula d'escapada. Així el Barça es va convertir en l'única possibilitat d'expressió catalanista i anticentralista. El règim s'estimava més que l'"enemic"centralista fos el Real Madrid, el Santiago Bernabeu i no la pròpia burocràcia política franquista que bastia el Nou Estadi a Madrid, en un esforç de destruir la imatge del Madrid republicà, capital d'una heroïca resistència contra el feixisme. En diverses ocasions s'ha demostrat que aquella jugada no ha sortit del tot bé. Moltes manifestacions de masses de recolzament al Barça s'han convertit objectivament en manifestacions polítiques de repulsa del franquisme i d'exaltació nacional catalana. Sense mitificar el paper assumit per un club de futbol, inclús a pesar de les seves directives que, fins a la de Narcís de Carreras, van tenir un monòton color de *camisa azul*, no hi hs dubte que el recolzament popular al Barça tradueix un valor polític, conscient o inconscientment assumit per les masses: l'antifranquisme. Aquesta situació excepcional, sols és possible explicar-la com una excepcional mostra de compromís polític forçada per les condicions de repressió. Quan el franquisme sigui definitivament arreconat es donarà al futbol el que és del futbol i a la política el que és de la política. GRIMAU

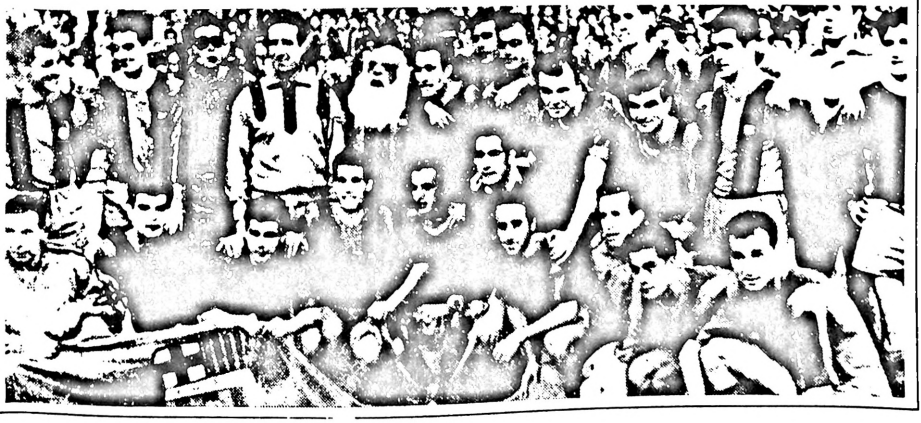

PROBLEMES DE L'ENSENYAMENT

L'ensenyament de la Filosofia en l'actual crisi universitària

Pocs fenòmens són tan palpablement evidents en l'Espanya del postfranquisme anticipat en elqual hem començat ja a viure com el de la crisi de la institució universitària. Crisi, d'altra banda,que no és privativa del nostre país i que s'emmarca en aquesta contradicció general de l'ensenyament, que és un dels trets característics del capitalisme monopolista d'estat, o capitalisme imperialista, que domina gran part del món.

La contradicció de l'ensenyament dins aquest sistema és una manifestació específica de la contradicció general entre el desenvolupament de les forces productives i les relacions de producció. En aquest terreny de l'ensenyament els fenòmens antagònicament oposats són, d'una banda, la força de treball de la joventtut, alliberada pel maquinisme generalitzat i per l'automatització incipient, i,d'altra banda, la necessitat de no permetre el desenvolupament social, cultural i polític d'aquesta força de treball alliberada, amb l'objecte de preservar les relacions de propietat i de poder existents.

UNA POLITICA D'ENSENYAMENT RESTRICTIVA

El primer element de la contradicció es manifesta en una creixent movilització popular per l'adquisició de coneixements, en una creixent "demanda d'instrucció", com s'acostuma a dir en un lèxic econòmic curt de mires; el segon, en l'intent de jugular restrictivament aquest impuls i de sofocar el sentit revolucionari (sent com és,

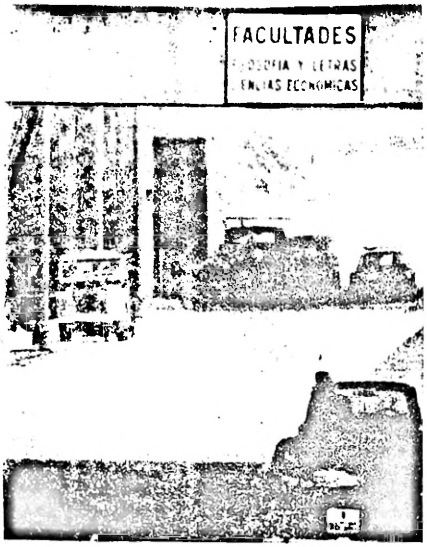

antagònic amb les actuals relacions de producció) que té aquella demanda d'instrucció, i de canalitzar-la en un sentit funcional pel sistema.

Efectivament: malgrat l'augment absolut de la població escolar en general i estudiantil en particular, que tendeix a produir condicions d'ensenyament generalitzat, les classes dominants dels països capitalistes avançats (i dels que, com el nostre, s'inclouen,més o menys activament, en el sistema de l'imperialisme mundial) practiquen una política d'ensenyament restrictiva. Ben bé la política que aquests dies està defensant (o m'es aviat anunciant) en les Corts de Franco l'actual Ministre d'Educació i Ciència.

La restricció esterilitzadora de forces productives consisteix principalment en impedir que la població accedeixi a tots els coneixements i a totes les capacitats

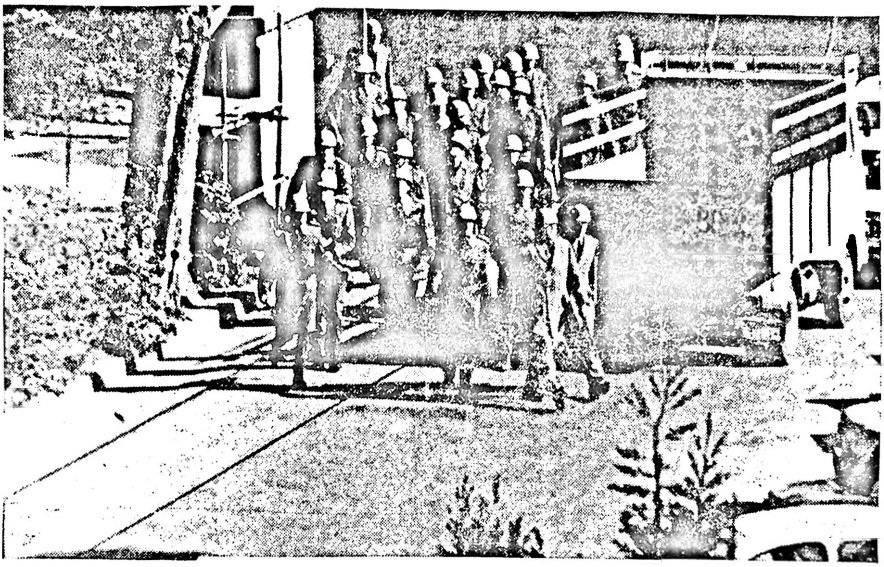

creadores, cosa que seria possible ja avui -a causa de la productivitat del treball en aquestes societats-, si això fos compatible amb unes relacions de producció destinades a l'obtenció de beneficis privats, a la valorització dels capitals.

Les relacions de producció vigents són incompatibles amb un desenvolupament vital i intel.lectual dels individuus que no estigui justificat per una major capacitat d'explotar-los. Per això, els seus administradors, els governs capitalistes, frenen la possible expansió dels estudis superiors, malgrat que demagògicament simulin ampliar-los. Al mateix temps, aprofiten aquesta estabilització de la productivitat humana -no estretament econòmica- que ja avui és manifesta, per tal d'intentar enfortir la interiorització de la postura d'inferioritat i subordinació de les masses populars.

Entre els "arguments" esgrimits demagògicament per l'actual Ministre en l'intent de presentar com a raonable aquesta política restrictiva, hi ha el del suposat "augment de la qualitat" de l'ensenyament que, en la seva opinió, es traduirà positivament en la imminent implantació de la selectivitat a tot nivell, i, especialment, en el superior. Entre els diversos exemples que podríem presentar d'aquest "augment de la qualitat de l'ensenyament" que ens anuncia el Ministre, aquí escollim -pel fet de considerar-los especialment il.lustratius- els relatius a l'ensenyament de la filosofia i als nous plans d'estudi d'aquesta disciplina en les seccions que s'hi dediquen en les actuals Facultats de Filosofia i Lletres de l'estat espanyol i, concretament, a la Central de Barcelona.

ELS LLICENCIATS EN "RES"

Tal com tots sabem, l'anomenat "Pla Maluquer" -tot i mantenir so-

ta el rètol d´"assignatures de tipus A" els vells "comuns", que no són altra cosa que una aborrida repetició del que s´estudia o s´hauria d´estudiar en el batxillerat, permetia una certa llibertat de moviments a l´hora de triar una mínima especialització en els tres darrers cursos de la carrera. D´aquesta manera, el llicenciat en filosofia "pura" d´aquests últims anys continuava sent el llicenciat en "res" de sempre (a causa del desfasament absolut de l´organització de l´especialitat), però, com a mínim, n´era d´un "res" del qual s´havien pogut eliminar teodicees, metafísiqes i ètiques delirants.

Amb l´actual pla d´estudis, rígid i molt més tradicional, d´optativitat enormement disminuïda, l´estudiant de filosofia veurà, sens dubte, molt augmentada la qualitat de l´ensenyament que tindrà la desgràcia de rebre. En l´actualitat, quan la diversificació de les disciplines filosòfiques és tan gran que necessitaria un pla d´estudis que permetés, en el marc d´una màxima optativitat, una màxima especialització (per exemple, substituint els comuns per totes les assignatures filosòfiqes de tipus general, les quals es presenten enganyosament com si constituissin una especialització, i permetent després optar entre tres sub-especialitzacions: lògica i filosofia de la ciència, història de la filosofia, i ètica i ciències socials, posem per cas, -la qual seria una divisió d´acord amb l´actual nivell d´evolució de les disciplines filosòfiques- de tal manera que hom pogués sortir de les facultats almenys amb alguns coneixements no únicament indicatius), el Ministeri imposa un pla que va justament pel camí contrari.

Amb el retorn ja descarat dels vells comuns i l´orgnització de l´especialitat d´acord amb el més pur esquema rristotèlico-tomista de divisió de la filosofia en assignatures, l´estudiant de filosofia experimentarà ben aviat les delícies de l´anunciat augment de la qualitat de l´ensenyament. Pot estar efectivament ben tranquil. Té garantit el necessari nivell d´incompetència i ben certa la tornada a una organització de l´ensenyament de la filosofia, el qual considera justificat l´estudi institucionalitzat d´aquesta en la mesura que estigui orientat a formar ideòlegs en les millors condicions de fornir les necessitats de representació del sistema. Sí, certament és una millora. Almenys les coses han quedat completament clares.

JAUME VERA

CRONIQUES

Per partida doble

Si haguéssim d'analitzar la política cultural seguida pel Règim durant els darrers cinc anys respecte a cinematografia, seria impossible ignorar dos films: "Razzia" i "Aborto Criminal", exemples perfectes de l'aprofitament de temes que la nostra societat ha convertir en escabrosos - la droga i el sexe - per tal de fer, indirectament, una apologia descarada de la policia i reafirmar la polissèmia conceptual que s'ha instal-lat en quasi tots els mitjans de comunicació dins l'Estat espanyol.

El més preocupant no és, però, que el govern del general Franco tingui una concepció de la cultura absolutament reaccionària: això entra dins la seva pròpia lògica; sinó que tots aquells que creiem tenir unes concepcions més progressives siguem sovint tant inconscients com per trivialitzar un fenòmen que té prou repercussió massiva. Reduir-nos, a l'hora de jutjar-lo, a brometes que només són ridiculitzadores per a aquells que són posseits d'una"superioritat cultural", és oblidar que "Aborto Criminal" porta a Barcelona més de cinc mesos en cartell i que el públic que va a veure-la no és pas per a burlar-se'n.

XULOS, PINXOS, PUTES, POBRES NENES I UN POLICIA

El film d'Iquino alterna quatre històries que tenen l'avor per nexe comú; és a dir, el crim o el pecat, i la policia, que juga un paper d'angel de laguarda, d'element mantenidor de l'ordre i la moral. Les quatre històries volen ser un fresc de la nostra societat, una mena de "panache" de classes socials que comprèn des de les més adinerades - Menchu, la seva família i la "pandilla" - fins l'honrada menestralia - la Cohen -, passant per la burgesia liberal - el capità de vaixell, laseva muller i J.L. Pellicena, en el paper de frívol europeista - i els baixos fons - Simón Andreu -. L'interessant seria estudiar la caracterització de les classes, basada en un esquematisme que té per directe antecedent l'"HOLA" i les fotonoveles; és a partir de l'acceptació de la concepció del món proposada per aquest tipus de publicacions que les actituds de Menchu i dels seus amics, presumibles universitàris eternament ociosos, les d' en Pellicena, cínic desclassat - això és el pitjor - que no abandona, però, el negoci del papà, o les actituds de les prostitutes, arrepentides i amb un cor d'or, esdevenen verossímils.

Cas apart és el personatge d'Emma Cohen, única de les noies que es comporta segons les normes tridentines que el film defensa, doncs són les circumstàncies les que la porten a l'avort i, fins i tot, al suicidi, que la dignifica. Es molt significativa l' adscripció social de la Cohen, obrera d'un petit taller, per comprendre a qui va adreçada la pel-lícula.

Hem vis, doncs, com Iquino utilitza uns esquemes que faciliten la identificació sentimental del gran públic; i per si en algun moment el sentimentalisme fos insuficient s'hi inclou al final un judici que proporciona arguments més "elevats" que converteixen uns pecadors amorals en criminals.

Per encaixar els elements de la trama, "Aborto Criminal" ha estat construïda una mica a l'estil dels telefilms, sincopat, confús, de càmara a la mà, però "atrevit" en l'enquàdrament, de ritme ràpid i amb una frase o imatge "important" al final de les seqüències. Així, Iquino s'esforç a per ratificar, també amb l'estil, les creences d'un públic ben determinat. Poc importa que en el film amb prou feines es parli de l'avort, de la repressió i de la manca d'informació que el provoquen; del que es tracta és de donar lògica a quelcom que no la té, de reafirmar idees i de tancar encara una mica més els mecanismes perceptius d'aquells que no poden mirar el món perquè només el veuen

SAURA, LLUNY, APROP?

El cas d'"Aborto Criminal" no tindria més interés que el sociològic si no fos perquè molts dels seus aspectes son també extensibles al camp dels denominats "artistes progressistes"; perquè, per exemple, "Ana y los lobos" té el mateix caràcter esquemàtic i gratificador que pot tenir el film d'Iquino, només que es vol contentar públics diferents. Que a la pel-lícula de Saura hi ha honradesa, ningú no ho dubta, però això no lleva que el seu film sigui tant inútil i tant reaccionari - en cert sentit - com "Aborto Criminal".

Si la funció de l'art ha d'esser la de destruir la percepció automatitzada, el fet de copsar, per mitjà de noves formes, el sentit profund que s'amaga rera conceptes, fets, objectes que normalment sols reconeixem sense comprendre'l; si l'art té el poder d'esdevenir desvetllador de la consciència, englobant per igual la comprensió intel-lectual amb la sensorial, aleshores cal denunciar productes com "Aborto Criminal", no sols perquè el seu "mensaje" sigui reaccionari, sino perquè la seva forma és molt més nefesta en la mesura que contribueix a crear mons tancats, a consolidar la perpetuació de la estratificació social recluint els homes cada cop més en si mateixos, privant-los, doncs, de la comunicació.

F. GELABERT

Celebració del cinqué centenàri del primer llibre català

Aquest any en fa cinc-cents de l'aparició del primer llibre català. Malgrat les polèmiques dels especialistes respecte a la primacia de les "Trobes en llaor de la Verge Maria", el fet d'existir el document com a prova palpable situa aquest llibre, publicat a Valencia el 1474, com el primer testimoni imprès de la nostra literatura.

La celebració d'aquest cinquè centenari ens dona peu per fer una reflexió sobre la història de la nostra cultura, tan antiga i tan atzarosa, i per veure quina postura hem de prendre davant aquest fet.

L'antigor de les primeres manifestacions escrites en la nostra llengua - "La canço de Santa Fe", malgrat la discussió sobre la seva catalanitat absoluta, data de la segona meitat del segle XI, i rld primers textos en prosa: la versió catalana del "Forum iudicum" i les Homilies d'Organya, daten del segle XII- i el seu esplendor ja des dels inicis - cal recordar Ramon Llull - ai-

Les obres o trobes dauall ſcrites les quals trac ten delabors dela ſacratiſſima verge Maria foren fetes e ordenades p los trobadors dely e en caſcuna deles dites obres ſcrits riſponents a una ſentecia o ſeria ōl mes prop inſertal libel o carrell ordenat p lo uenerable moſr Bernat ſenollar preuere e domer dela Seu ōla inſigne Ciutat de Valencia de manament e ordinatio del Spectable ſenyor frare Luis deſpuig Me ſtre de Munteſa e Viſrey en tot lo Regne de Valencia Lo qual ſenyor com adeuot dela uer ge Maria poſa en la dita Ciutat de Valencia una loya a tots los trobadors a onze dies del mes de Febr Any Sla natiuitat ō nſre ſenyor Mil·CCCC·LXXIII·co es bun troç ō drap de ueluet negre apte o baſtant p bun gipo qui mils lobara la uerge Maria en qual ſeuol len gua la qual loya per adir en aquella foneb lo dia dia poſada en la caſa ōla cōfraria de ſant Iordi dela dita Ciutat e lutgada a·xxv·del mes de Mars del dit any Lo tenor o ſeria del dit Cartell es lo mes prop ſeguent·

1ª pàgina del llibre primer editat en català, l'any 1474

xí com la data reculada d'aquest primer llibre imprès, i la popularitat i difussió que aquests llibres aconseguiren - "Tirant lo Blanc" arribà a dos mil exemplars en la primera edició, i es citat en grans llibres d'altres literatures - fan que la nostra llengua i la nostra cultura estiguin sòlidament arrelades en una valuosa tradició escrita, en uns grans classics que ens col-loquen, si més no, al mateix nivell de les més importants cultures europees.

Aquest arrelament va permetre que, malgrat la relativa decadència soferta per les lletres catalanes durant quatre segles, a causa de les crisis econòmiques i polítiques que començaren al segle XV, les guerres de Catalunya i el centralisme castellà, a finals del segle XIX començés de nou un moviment de recuperació primerament només històric i literari, més tard amb clara consciencia nacional i politicament avançat, que situen de nou la nostra cultura i la nostra llengua en un terreny de gran qualitat, importància i difusió.

LA REPUBLICA I L'ESTATUT

Aquest moviment culminà políticament en la consecució de l'estatut d'autonomia de Catalunya en temps de la segona República: el català fou reconegut com a llengua oficial amb dret de premsa pròpia, es crearen institucions culturals, la Universitat Autònoma de Barcelona... En aquest sentit creiem important assenyalar alguns exemples de l'organització de la vida literària i cultural durant la guerra civil (1936 - 1939):

La Generalitat de Catalunya fou un centre de creació de cultura amb l'establiment d'una sèrie de premis literaris (poesia, teatre, novel-la, etc.). També amb la creació d'un Comissariat de Propaganda i d'un Departament de Cultura que publicaven llibres en català i unasèrie, "Serveis de cultura al Front", així com emissions radiofòniques culturals en català, dirigien la Fundació Bernat Metge, etc. Funcionaven, també, depenent de la Generalitat, la Biblioteca de Catalunya, l'Institut del Teatre, l' Institut d' Estudis Catalans i d'altres.

LA NIT, LA NIT ES LLARGA, LA NIT

La ruptura que suposà la pèrdua de la guerra l'any 39 és de tots coneguda: el català fou absolutament prohibit com a llengua pública, la major part d'escriptors catalans es van haver d'enmudir, públicament almenys. La Universitat Autònoma va ser substituida per l'espanyola i es van abolir diaris, revistes, fins i tot rètols i noms de carrer i de pobles en català; va ser prohibida la nostra llengua en l'ensenyament... en fí, no cal ennumerar: fins l'any

46 tota manifestació pública en català va desaparèixer.

Malgrat tot, els escriptors exiliats continuaren escribint i publicant, i en l'interior circularen llibres impresos clandestinament. A partir de l'any 46 es van poder publicar, amb moltes limitacions evidentment, llibres de poesia, algunes reedicions i molt poques novel·les.

Des de l'any 53, aquestes tingueren via lliure, sent permeses fins i tot algunes traduccions. De l'any 63 ençà, s'ha avançat en aquest terreny: els llibres catalans, en principi, tenen els mateixos problemes de censura que els castellans, pero no més, exceptuant els de tipus nacionalista; es poden escriure llibres nacionalistes castellans, pero no catalans.

Vol dir això que lasituació de la nostra llengua i cultura esta normalitzada? Nosaltres creiem que no. Si s'ha aconseguit un avenç respecte l'any quaranta és gracies als esforços del nostre poble que no perd la consciència dels seus drets més elementals, i perquè el franquisme no pot ofegar dràsticament una realitat tan clara com és l'existència de la llengua i la cultura catalanes.

UNA LLENGUA SENSE ESCOLA

Però, quín ha estat i continua sent l'intent de la dictadura? Reduir aquesta consciència i aquesta cultura a nuclis d'erudits i poca cosa més. Amb penes i treballs podem estudiar català a la Universitat, pero quíns son els estudis de la nostra llengua, literatura i història en el batxillerat, en el primer ensenyament? Els llicenciats en català es veuen obligats a ensenyar d'altres matèries perquè no troben feina. A les escoles no s'ensenya català. Únicament, en alguns llocs, només llengua i encara com assignatura optativa.

Es poden publicar llibres, però quín és el públic? Un públic que parla català, però que no ha tingut escola ni coneix els clàssics de la seva literatura, ni sap la seva història! Els llibres són cars degut als tiratges reduirs; tenim ben poques revistes, cap diari i no parlem de la radio i la televisió: un programa "por misericordia" a hores intempestives i ben dolent.

LLIBERTAT

Un cop fetes aquestes consideracions podem parlar de la celebració del cinquè centenari del primer llibre en català. Nosaltres saludem des d'aquí la iniciativa d'aquesta celebració i la campanya "Llegiu llibres en català", pero afegim: no es llegiran més llibres en català ni s'ensenyarà català a l'escola ni serà públic l'ús de la llengua catalana si la nostra cultura no aconsegueix una normalització i el reconeixement oficial com a cultura específica, no "variedad regional", d'un poble. I això només podrà ser quan sigui reconeguda l'entitat de Catalunya com a poble amb dret d'autodeterminar-se; reconeixement que, evidentment, no pot donarse sota el franquisme, sino sota un règim que respecti totes les llibertats polítiques: d'expressió, associació, reunió, sindicals i d'autodeterminació dels pobles. Així creiem nosaltres que els universitaris hem de celebrar aquest cinquè centenari, afegint-nos a la lluita per totes aquestes llibertats; és el millor servei que podem fer a la llengua i cultura catalanes.

NA TRIALLS

Història del primer de maig

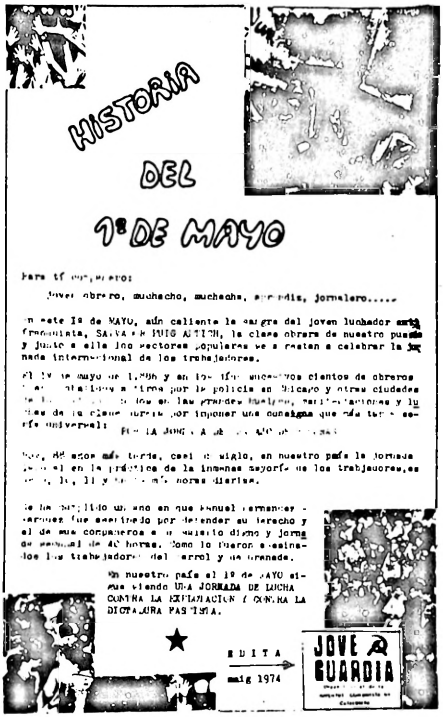

CIUTAT DE XICAGO, 1884, NOVEMBRE

Està reunit el Congrés de la Federació Americana del Treball. Els congresistes adopten la següent resolució:
"Les vuit hores han de constituir la jornada legal de treball a partir del Primer de Maig de 1886".

El Congrés crida a totes les seves organitzacions a lluitar per l'aplicació d'aquesta resolució. Amb més d'un any d'anticipació es llença una gran batalla d'agitació, d'organització, d'accions diverses per la JORNADA DE TREBALL DE VUIT HORES.

S'apropa maig del 86. A diversos llocs esclaten vagues, a vegades molt violentes. Les vagues creixen en extensió. Fins i tot el President dels EEUU està alarmat. Davant la potència del moviment, un cert nombre d'empreses cedeix abans del Primer de Maig.

1886, PRIMER DE MAIG

En tot el país es desenvolupen importants manifestacions obreres en defensa de llur condició.

A PARTIR D'AVUI NO S'HA DE TREBALLAR MES DE 8 HORES AL DIA!

Vuit hores de treball!
Vuit hores de repòs!
Vuit hores d'educació!

Més de cinc mil vagues i trescents quaranta mil vaguistes. A New York, victòria dels obrers ebenistes i envernissadors, treballadors de la construcció: vuit hores de treball sense pèrdua de salari. A Pittsburg, èxit gairebé total. A Baltimore, tres gremis guanyen les 8 hores. En total més de cent vint-i-cinc mil obrers obtenen les vuit hores en el dia fixat; doscents mil, una mica més tard. Són ja doscents cinquanta mil en els mesos següents. Un milió de treballadors veuen disminuida la seva jornada de treball, malgrat no haver aconseguit les 8 hores. Però, a Milwocke la força pública ha disparat contra els manifestants: nou obrers assassinats!

A Xicago, dies abans, la premsa al servei de la patronal cridava a "curar l'orgull dels vaguistes" amb "el millor aliment que se'ls pot donar: el plom de les bales". El "Chicago Times" escrivia: "La presó i els treballs forçats són la millor solució possible per a la qüestió social. Es de desitjar que la seva utilització es generalitzi". Xicago era, en aquells temps, el centre revolucionari més poderós dels EEUU. El Primer de Maig, la classe obrera va respondre a la crida de les seves organitzacions amb un ampli moviment vaguístic. Els fusters, els empaquetadors, els obrers de la

construcció, els tipògrafs, els mecànics, els ferrers, alguns empleats han arrencat la jornada de 8 hores sense disminució de salari.

CIUTAT DE XICAGO, 1886, 3 i 4 de MAIG

Però, la lluita no podia acabar el Primer de Maig. Els dies següents encara estan en vaga uns quaranta mil treballadors.

El 3 de maig, al capvespre, set mil vaguistes s'enfronten a la policia. Pedres contra fusells. Els obrers van haver de retirar-se amb sis companys morts i més de cinquanta ferits.

La indignació dels treballadors s'expressava en termes durs i violents: "ha començat la guerra de classes; ahir van ser afusellats sis treballadors davant la fàbrica MacCormick. La seva sang crida venjança! Eixugueu el vostre plor, vosaltres que patiu! Aixequeu-vos! Sobleveu-vos!"

Però la resposta obrera va voler ser pacífica. Uns quinze mil assistiren a la manifestació de protesta. Va haver-hi discursos. Tot transcorria pacificament. Però, un cop més, intervingué la policia de forma provocadora. Se'ls va llençar una bomba. L'explosió va causar la mort de vuit policies i va desencadenar una terrible batalla campal. La policia va disparar: mai no s'ha sabut la xifra de morts i de ferits, centenars.

Fou decretat l'estat de setge a la ciutat, sobre la qual es va abatre una ona repressiva sense precedents. Molts militants foren detinguts, qui va llençar la bomba! L'acte d'acusació fou establerta per responsabilitzar del fet als militants i dirigents obrers, detinguts o fugats. Al poder polític no li interessava coneixer l'autor real del atemptat --una provocació--. El que interessava era eliminar els dirigents obrers organitzadors de la batalla per les vuit hores.

CIUTAT DE XICAGO, 1886, 20 D'AGOST

El procés: els acusats (Spies, Fielden, Neebe, Fisher, Schwab, Lingg, Engel, Parsons) compareixen davant un jurat constituit per obtenir una condemna implacable i exemplar. Un fiscal que organitza testimonis falsos. Una paròdia de justícia contra la classe obrera americana.

Es difícil --ha escrit l'historiador americà Morris Hilquit-- llegir les actes sense concloure que aquest judici fou la més monstruosa caricatura de justícia que mai no s'hagi pogut veure en un tribunal americà. Va ser impossible d'establir la més mínima participació dels acusats en l'atemptat. Parsons que va aconseguir escapar, s'entregà per compartir el destí dels seus camarades. *Per a pujar al patíbul, si és necessari, pels drets del treball, per la causa de la llibertat i per la millora de la sort dels oprimits.* Tots els acusats, cadascun a la seva manera, van transformar-se en acusadors de la societat capitalista. Spies, dirigint-se al jutge, va parlar *com a representant d'una classe al representant d'una altra classe.* I va tractar al Fiscal de *agent dels banquers i dels burgesos.* Schwab va descriure l'explotació capitalista, viscuda per ell a Europa i Estats units. Neebe va parlar del seu treball sindical. Fischer va tractar el Fiscal d'assassí. Engel i Fielden recordaren la misèria, l'opressió i l'explotació dels treballadors. Lingg va proclamar-se enemic irreconciliable de la societat burgesa i partidari de la violència revolucionària. Parsons va denunciar l'ordre capitalista com basat, sostingut i perpetuat per la força i la violència. Tots van defensar la jornada de vuit hores i demanaven la mort. Spies: *Si la proclamació de la veritat ha de ser castigada amb la mort, estaré orgullós de pagar aquest preu.*

Que em pengin!, digueren Neebe i Lingg.

Fielden: *Si la meva vida ha de servir per la defensa dels principis del socialisme i l'anarquia, tal com jo els entenc, declaro que seré feliç, lliurant-la.*

La sentència fou coneguda el 20 d'agost de 1886. Els vuit acusats foren condemnats a ser penjats. Una mesura de gràcia intervingué per a Schwab i Fielden, condemnats a presó perpètua, i per a Neebe, condemnat a quinze anys.

CIUTAT DE XICAGO, 1887, 11 de NOVEMBRE

El dia abans, en un darrer intent per salvar els seus camarades, Lingg se suïcida. Mils de telegrames arriben al director de la presó, protestes d'Amèrica, d'Europa... La resposta d'un representant de la justícia fou: *Malgrat tot, els penjarem. Són homes massa intel.ligents, massa perillosos per els nostres privilegis.*

L'execució es va celebrar al pati de la presó, al migdia, el dia onze de novembre de 1887. Mentrestant l'exèrcit mantenia allunyades les masses de manifestants de l'edifici de la presó.

Van morir heroicament. Més de sis mil persones assistiren a l'enterrament. Pels carrers de la ciutat grups de treballadors ploraven com infants. Les protestes d'arreu el món van ser mínimes, reduides. Era l'inici de la solidaritat internacional, quasi insignificant; molt lluny encara de l'ona que va estremir el món, el 1927, quan es va produir l'assassinat legal, per la justícia americana, dels treballadors Sacco i Vanzetti.

Un fet simptomàtic: dos mesos després del drama, milers de vots a la presidència dels EEUU portaven el nom d'un dels obrers penjats: Albert Parsons.

La sang dels martirs de Xicago va fecundar la lluita per les 8 hores, va penetrar en el moviment obrer de tot el món, va ser portadora del contingut internacionalista de la lluita dels proletaris.

CIUTAT DE PARIS, 20 de JULIOL de 1889 CONGRES DE LA INTERNACIONAL SOCIALISTA

S'organitzarà una gran manifestació internacional amb data fixada de manera que, el dia convingut, a tots els països i a totes les ciutats alhora, els treballadors exigeixin dels poders públics el fet de reduir legalment a 8 hores la jornada de treball, i l'aplicació de les altres resolucions del Congrés Internacional de París.

Pel fet que una manifestació semblant ha estat ja decidida, pel Primer de Maig de 1890, per la Federació Americana de Treball, en el seu Congrés de desembre de 1888, a St. Louis, aquesta data és adoptada per a la manifestació internacional.

Els treballadors de les diferents nacions realitzaran aquesta manifestació en les condicions imposades per la situació especial de llur país.

Per aquesta resolució, adoptada per unanimitat en el Congrés Socialista Internacional, neixia oficialment el Primer de Maig Internacional.

En aquest congrés assistien, entre d'altres delegats, Liebcknecht, Bebel, Guesde, Lafargue, Camellinat... Per Espanya, en representació de la seva classe obrera i de les forces socialistes va assistir-hi Pablo Iglesias. Els treballadors d' EEUU tenien un representant.

Així va néixer oficialment la jornada internacional de lluita dels proletaris del món: el PRIMER DE MAIG!

(Extret de "Jove Guàrdia", organ central de la JOVENTUT COMUNISTA DE CATALUNYA)

EXPERIENCIES EDUCATIVES A CATALUNYA 1931-1939

L'experiència de la universitat autonòma de barcelona (1933-1939)

L'any passat es van complir quaranta anys d'una temptativa que podia haver canviat radicalment la vida universitària i intel-lectual catalana. Parlem de "temptativa" no sols pel fet que la Universitat Autònoma de Barcelona(UAB) fou bruscament interrompuda per la victòria franquista, sinó també perquè durant els sis anys escassos que va durar la seva experiència (juny 1933 - gener 1939) va tenir una vida agitada: en efecte, si descomptem l'època del Bienni Negre (octubre 1934 - febrer 1936) en què la Universitat estigué intervinguda pel Govern central i el temps de guerra, amb les anomalies que necessariament comporta, ens queden només una vintena de mesos de normalitat acadèmica.

En qualsevol cas, es tractava d'una temptativa esperançadora, que, inspirada en una tradició político-cultural democràtica i precedida per dos cursos d'autonomia relativa (1931 - 1933), no era cap salt en el buit.La UAB era regida per un Patronat constituit per: 5 vocals designats pel Govern de la República, 5 vocals designats pel Govern de la Generalitat i 1 vocal nat (el Rector). Recordem que com a president del Patronat va ser elegit Pompeu Fabra. (Per a una informació més detallada del funcionament i de les realitzacions de la UAB vegeu l'excel-lent llibret de Jordi Maragall, Balanç de la Universitat Autònoma, Barcelona: Nova Terra, 1969.)

ALGUNS TRETS

En aquests moments de caos universitari - i sense pretendre de donar un caràcter paradigmàtic a la UAB, que avui, després de quaranta anys, no pot ja tenir - voldríem destacar algunes de les realitzacions més simptomàtiques d'aquell centre.

En primer lloc, cal destacar que l'autonomia de la UAB era alhora docent i administrativa. En el pla docent, cada facultat tenia llibertat en l'organització de l'ensenyament i en l'elecció dels professors. Foren incorporats a la Universitat intel-lectuals i científics del país com a professors (agregats lliures honoraris, et cetera) i així mateix fou contractat professorat espanyol o estranger. La Universitat entrà en contacte amb altres centres o serveis, tot incorporant-hi els seus ensenyaments o treballs.

En segon lloc, el pressupost era confeccionat per la mateixa Universitat i es cobria a base de les consignacions dels Governs de la República i de la Generalitat de Catalunya, de les rendes del patrimoni universitari i dels drets acadèmics dels alumnes.

LA PROVA D'INGRES

Finalment, diguem alguna cosa sobre la prova d'ingrés que s'exigia, a més del títol de batxiller, de funció ben diferent de les proves de selectivitat inventades pels tecnòcrates franquistes. L'examen d'ingrés consistia en dues parts: una comuna a totes les facultats (eliminatòria) i l'altra específica de cada carrera. Per tal de preparar els aspirants a l'examen d'ingrés, s'havia creat un Col.legi Universitari que s'encarregava d'aquesta missió. Com que l'examen comú o eliminatori de l'ingrés té encara avui una especial significació, criem que val la pena d'entrar en detalls. Aquest examen consistia en unes proves perfectament justificades: a) interpretar i explicar en castellà textos castellans (per a tots els aspirants); b) interpretar i explicar en català textos catalans (només per als aspirants catalans); o traduir un text del català al castellà (només per als aspirants no catalans); c) traduir del francès un text (per a tots els aspirants); d) respondre a un nombre de preguntes orientades al coneixement de l'aptitud o formació intel.lectual (per a tots els aspirants).

Un dels aspectes positius --i no pas el menor-- d'aquestes proves estava en el fet de poder portar a la pràctica acadèmica una convivència adequada i fecunda de les dues llengües --català i castellà--, l'ús de les quals es deixava a l'elecció dels professors i dels alumnes. Aquesta política estava destinada, sens dubte, a evitar les ten

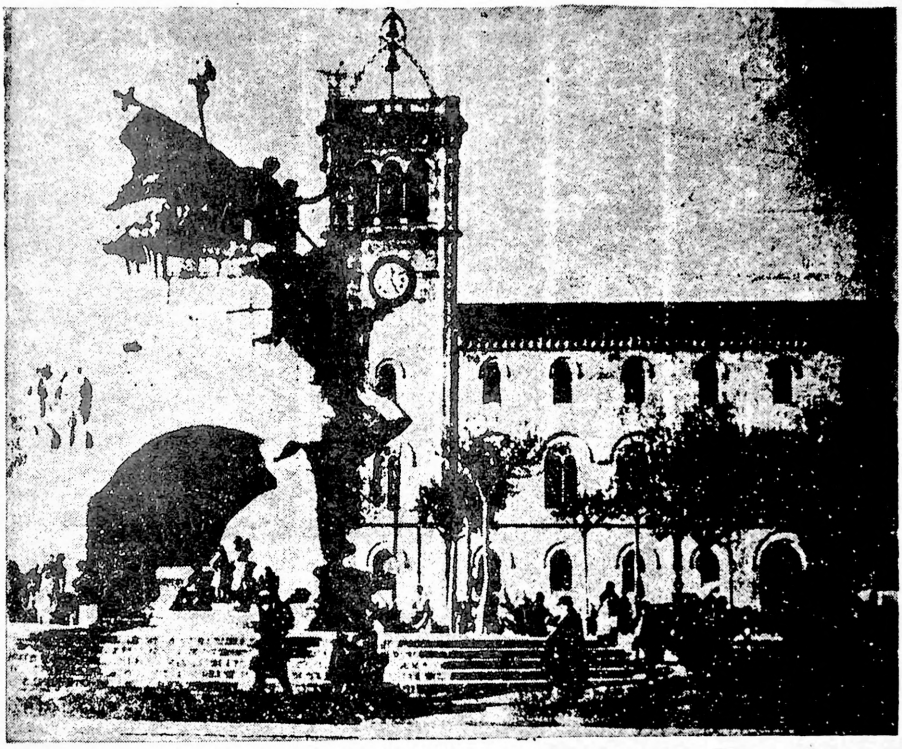

Monument al Dr. Robert, Batlle de Barcelona, instal.lat a la plaça Universitat fins a l'any 1940. On és avui?

sions que actualment es donen en les nostres universitats, provocades en uns cassos per la inconsciència, en d'altres per incomprensió dels objectius veritablement revolucionaris i en d'altres, encara, per autèntica mala fe.

UN EXEMPLE I LES SEVES LIMITACIONS

L'experiència de la UAB, com tota experiència històrica, és irrepetible. D'altra banda, seria falsejar la realitat si només hi veiem aspectes idíl.lics, perqè també tenia deficiències. Una d'aquestes era el seu caràcter classista, el qual, tanmateix, després del juliol de 1936, va començar a perdre importància gràcies a diverses iniciatives democratitzadores (cursos nocturns, Universitat radiada, etc...). Però malgrat les seves deficiències és evident que la UAB va complir, a la seva época una funció netament progressiva que, amb la derrota de la República, la Universitat espanyola no ha pogut ni ha volgut assùmir.

Per això, perquè la crisi universitària és avui més aguda que mai, la UAB té encara un caràcter exemplar que pot il.luminar el nostre debat.

RAMON ROIG

El rebost d'en Parnils

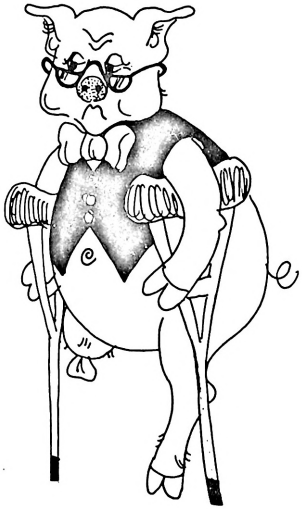

El casament de l'any: La via vaginal a les associacions

Donada la importància política de l'enllaç Martínez-Bordiu-Ardid (encara que hi hagi tres noms, no vol dir pas que la Santa Església Romana hagi reconegut canònicament el "menage a trois"), m'he desplaçat a la "villa y corte" per assistir a tan important esdeveniment de tipus político-social-gastronòmic ("un Déu, una dóna, vi fluixet i teca bona"). En un principi, la primera sorpresa ha estat que, després de diversos intents frustrats per impedir-la, la boda entre la descendent directa del tercer feixista de fama mundial i el descendent directe d'un dels pocs militars d'alta graduació que van permanèixer fidels al Govern de la República s'hagi celebrat; i és que quan manquen totes les vies, històricament està demostrat, que l'única possible és la via vaginal: la via vaginal a l'apertura, la via vaginal a les associacions. La segona sorpresa: Monsenyor Añoveros no ha casat la il. lustre parella; segons rumors aquesta absència es deu que l'esmentat purpurat havia exigit al Caudillo oficiar la cerimònia investit amb la clàssica xapela, considerada en fonts oficials quasi bé com el carnet de l' ETA.

Hem parlat de rumors, i es que és aquest un fet important i típic del lloc on se celebrava --és un dir-- l'acte; inclús, quan algú es dirigeix a tu i et fa l'honor de parlar-te, sempre diu: "rumor a:...", "rumor b:..." etcètera, i se' n va xiulant el "yo tenía un camarada" per despistar. Sense anar més lluny, la Marquesa de Villa-Verde, dirigint-se a mi, em va dir:

--Hello, Parnils, rumor a: mi yerno será el sucesor de mi padre, ya estamos preparando el vuelo charter de Juan Carlos sobre el convento de los Oblatos. Rumor b: el presidente del gobierno será don Santi Bernabeu, y el director de seguridad, Pirri, que está haciendo un cursillo con los cesados forzosos de las SS. --I la Marquesa, xiulant "la violetera", donat el seu caire de fèmina, va escampar la boira, precisament a agafar el braç del Príncep de Viana. Diplomàcia.

Altra cosa que em va cridar l'atenció fou que, entre la "servidumbre", em va semblar veure cares conegudes, sense anar més lluny, vaig reconèixer les cares d'en López Rodó, el Conde de Motrico, Calvo Serer, Juan de Borbón i Luis Ocaña (?); d'altra banda, d'una "armadura de palacio" sortien les impressionants ulleres d'Emilio Romero. En mig d'això, l'equip de la "moviola" de TVE filmava "a destajo"; en tot cas això permetrà saber si, cas que el Caudillo la dinyés --que no sembla massa possible i que confirma la tesi de l'eternitat-- enverinat, va ser Calvo Serer, el Conde de Motrico o Luis Ocaña l'autor de l'ajusticiament.

Finalment, quan ja ens en anàvem, donat que l'exclusiva dels rumors de la"villa y corte" la té "Pueblo" i que sempre des d'una armadura se senten més coses que en pla de convidat, dos individuus encaputxats ens van portar a una fosca estança. Encanyonant-me amb dues Parabellum (dues per barba, cet a dire, una a cada mà, tipus Pat Garret, el sherif implacable), encenguérem la llum i perplexe vaig saludar l'almirall Carrero Blanco, que em va dir que per a la CIA no hi ha impossibles i que la "farsa" era per sumir el poble en el caos (va posar l'exemple concret de l'Esteruelas, que amb la qüestió de la selectivitat porta el camí d'emmerdar-se més que el Julio) i justificar així un altre "alzamiento". Entre d'altres coses que silencio per secret professional, em va assegurar que la meva columna ocuparia tota una pàgina en huecograbado.

En sortir d'El Pardo, mentre a la porta es citaven mitjançant papers per fumats de color rosa Don Nicolàs Franco i la Infanta Elena de Borbón (filla de Juan Carlos), vaig anar a la tasca més pròxima a fer un carajillet i vaig suposar que havia estat tot un somni, car sinó, això més que un estat de somni és un somni d'estat, i això, no.

RAMON PARNILS

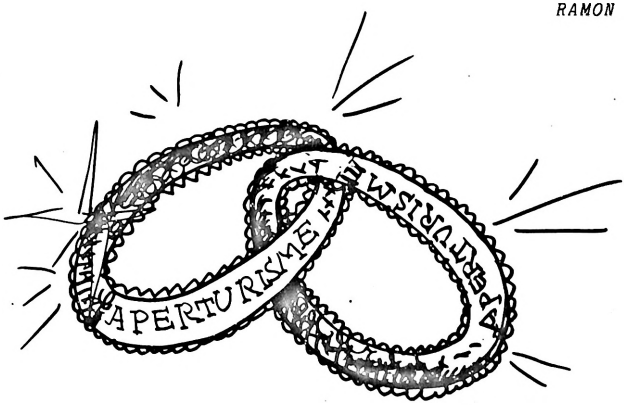

UN MES

Cent dies del govern Arias

Sols un govern dictatorial podria resistir tants dies sense que la crisi interna portés al cap dels ministres a presentar la dimissió, conjuntament amb l'equip que ell ha constituit, després d'uns primers dies tan absolutament desafortunats per la impopularitat de tantes i tantes mides preses en aquest poc espai de temps. La llista seria prorrogable fins a la fi d'aquestes línies; en tot cas, mides-consequència d'una creixent --i encara per molt temps- inflació, basades en una política obviament --tan obviament com sempre-- adreçada a assegurar els interessos oligàrquics, la qual es tradueix, ni més ni menys, en fer suportar les crisis cícliques del capitalisme al poble: congelacions de salaris, disminució del consum, augment vertiginós dels preus, etc. De totes maneres, com assenyala CAMBIO 16, *la culpa, apart de donar-la a la situació internacional, potser s'haurà de cercar en el fet que no existeixen, en aquest país, vies sindicals i polítiques del adequades per a vèncer el parentèsi cada cop més gran entre preus i salaris. El més greu perill d'una política econòmica expansiva són els preus, i aquí viuen en plena llibertat.*

En tot cas, mentre el cost de la vida puja gairebé acostant-se a la progressió geomètrica, els conflictes socials que això provoca --salaris, convenis, vagues (ram de l'aigua, Standard, darrerament)--, units a que tampoc el govern d'Arias Navarro està capacitat per la seva pròpia estructura, pel seu propi orígen per solucionar la problemàtica planejada a camps com l'ensenyament, la sanitat, els transports..., minven, també gairebé geomètricament, la base social que, en d'altres èpoques i per mitjans força coneguts, va aconseguir el franquisme, o, més que el franquisme el mitificat carisma del general Franco.

D'altra banda, en el terreny polític, la unificació de forces és un fet constant en els últims temps: les universitats de tot l'Estat Espanyol s'han reunit, elaborant un comunicat conjunt de crida a l'ofensiva de lluita; representants de 70 Empreses de Barcelona, de CCOO, es van reunir en una Assemblea unitària, apuntant les linies esencials de movilització per aquestes pròximes setmanes; l'Aliança Nacional Basca (PNV, PSOE, UGT, USO i SOLIDARIS BASCOS) i la Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya han tingut un primer contacte i han elaborat un comunicat amb el compromís de consultar-se davant acords polítics generals de l'estat. Nosaltres, comunistes, considerem que el fet que per primera vegada s'hagi arribat a un acord entre un nucli important de les forces polítiques basques i la Coordinadora, és un avenç cap a la unió de totes les forces democràtiques, un pas endavant cap el Pacte per la Llibertat.

A l´ensems d´això, un panorama altament desesperançador per a la classe política del poder, en aquests moments amb una por llegida entre les línees dels diaris més o menys adictes al règim, àdhuc, si no de diaris, de comentaristes que personalment encara prenen cartes en la defensa dels monopolis o dels interessos del capital americà en la nostra terra (exemple, el conegut Jaume Miravitlles que en "El Correo Catalán" es firma "Spectator", que es ni més ni menys que un James Bond de la CIA dedicat a la lluita ideològica)..., una por, doncs, a que Miterrand, el PS i el PC, guanyin unes eleccions que, inclús per la mateixa incapacitat de les dretes, se´ls estan posant de cara; és explicable llavors, el paper tan encalmat de François Miterrand, deixant que els enemics s´aniquilin entre ells per passar després a l´ofensiva i deixar K.O. el Sr. Chaban en els debats públics que sostenen davant les emissores radiofòniques.

Si avui les portes de la CEE estan ja tancades, la correlació de forces que suposaria el triomf de la unió d´esquerra a França, juntament amb l´èxit laborista a Anglaterra, al govern social-demòcrata d´Alemanya i a una Itàlia on el PC es multiplica com les mosques..., vindria a posar un candau definitiu a les portes d´Europa pel règim del General Franco. La burgesia comerciant i no-monopolista veu també el perill, ja que tampoc avui el règim defensa els seus interessos, ans els perjudica, i això es tradueix, com dèiem al principi en una disminució de la base social necessària per suportar una política: avui per avui, no som els *tradicionales enemigos de la Patria*, és a dir, els comunistes, l´única força d´oposició, avui s´entenen organitzacions demòcrates i social-demòcrates, fins el renaixement de forces abans enterrades com la Lliga Regionalista o el pas a l´oposició de determinats sectors monàrquics o carlistes que poden agrupar a certs sectors d´aquesta burgesia no-monopòlista.

En aquest context, el govern d´Arias Navarro ha arrivat als cent dies, i no és pas aquesta una diada com per desitjar-los feliç cumpleanys.

"Estranquis" al descobert

Donada la freqüència,que arriba ja gairebé a la quotidianitat, dels problemes d´adulteracions, desfalcaments, etc., bé podríem inaugurar una secció fixa dedicada a posar al descobert tota aquesta sèrie de maniobres gangsterils dels nostres grans financers, una mica el que feia el desaparegut butlletí "La Campana". Temes n´hi ha i, mentre els trets vagin per on políticament van, n´hi hauran.

Concretament, ja s´anuncia el judici de Vila Reyes, principal implicat en l´afer MATESA, en el qual hi tenien també art i part els ex-ministres Mariano Navarro Rubio, José Espinosa Sanmartín i Faustino García Moncó, tots ells indultat pel Caudillo el 23 de septembre de 1971; aquests casos foren la raó principal i ínica de l´esmentat indult; les seves conseqüències pels presos polítics les coneix tothom, continuen a la presó els mateixos de sempre.

L´advocat d´en Vila Reyes, José María Gil Robles, ha demanat 196 testimonis, dels quals 154 han estat rebutjats, entre ells López Rodó, López Bravo, Sánchez Bella, Fernando María Castiella, Fraga Iribarne i Solís Ruiz. Circumstàncies.

El mateix Gil Robles s´encarrega del cas REACE, l´altra afer important en la història dels desfalcaments. Quatre morts, entre "suicidis" i aparents morts "naturals", són el balanç d´un cas on també s´hi ha tirat i s´hi està tirant molta sorra al damunt.

I, per aaabar, les notícies de les últimes adulteracions, aquesta vegada dels vins del Penedès, fets

a base de sucre i àcid sulfúric... Mentrestant, la policia anuncia, per veu del seu cap superior, senyor Dueñas Gavilán, mides contra la droga, el crim i l'ordre públic, i esmenta llargues llistes de detinguts relacionats amb suposades organitzacions clandestines. A Barcelona, concretament, han estat detinguts tres "suposats implicats" en l'organització O.LL.A. (Organització per a la lluita armada), a l'estació de França quan arribaven amb maletes d'explosius i metralletes, procedents del Talgo de Ginebra. Han passat a la Model i els pensen acusar de totes les darreres explosions en bancs i monuments hagudes a Catalunya. D'altra banda, mentre s'apropa la visita d'Arias Navarro, es succeeixen registres i detencions. Aquesta pot ser l'altra cara d'una mateixa moneda.

Moviment popular

Després de les massives manifestacions del barri saragossà de Vall de fierro, en contra de l'augment dels preus dels transports públics i per unes millores en les condicions dels mateixos, més o menys el motors també de les darreres lluites a Sta Coloma de Gramenet (Barcelona), el moviment popular a barris i pobles ha prés un paper important ocupant moltes pàgines dels diaris. Concretament, als pobles de Cubelles (Tarragona) i Sant Feliu de Guixols (Girona), hi ha hagut amplies accions en contra de mesures que afecten el normal desenvolupament d'uns llocs, com els esmentats, on la base principal d'ingressos populars és el turisme: a Cubelles, centre turístic de la Costa Dorada, hi volen construir una Central Térmica, i a Sant Feliu de Guixols, un dels llocs turístics més importants de Catalunya i de tot el conjunt de l'Estat, sitges de siment. Aquest darrer lloc ha saltat, amb prioritat, a les primeres pàgines dels diaris, pel gran nombre de gent que s'ha manifestat en contra, mentre el Municipi, un dels teòrics mitjans de representació de l'orde establert --recordem: *familia, Municipio y Sindicato*-- votava a favor del projecte. Els interessos econòmics de les votacions s'estan ja posant al descobert.

Per un altre cantó, també en aquests dies hem assistit, a Barcelona, a un augment del nombre de les associacions de veins, que es multipliquen i prenen, cada cop més, un paper fonamentalment crític davant les solucions de l'Ajuntament als problemes ciutadans que els afecten a ells precisament. Sants, La Sagrera, Barri Besòs, Lesseps, Carmelo..., són avui conflictius per a l'Administració Local del Sr Masó, tan lligat al gran Capital.

1 de maig 1974: convergència

Després d'un primer de maig --el de l'any passat-- recordat per la seva massivitat (San Cugat, etc...) aquest any es planteja recollint la experiència, un primer de maig de convergència, de descentralització d'accions, dins d'un ambient unitari, on Comissions Obreres (Local i Sectors) han tingut una reunió conjunta per tal de preparar les tasques a tirar endavant. i l'Assemblea de Catalunya --cal no oblidar que l'any passat fóu una crida de l'Assemblea la que, aprofitant un fet legal, va llençar la Ocupació Democràtica de Sant Cugat-- recolza les accions que per a aquests dies les organitzacions de la classe obrera llencin.

Contra l'alçada dels preus, per l'augment dels salaris, per l'abolició de la pena de mort i per l'amnistia, per les llibertats polítiques i sindicals..., són avui punts de convergència realment sentits, davant aquesta data tan significativa per a la classe obrera. Són punts de convergència a llarg plaç, són les exigències d'un poble enfront una política governativa que no respon als seus interessos.

La universitat a la ofensiva: RGU

Dins aquest marc polític general l'ensenyament reb els cops que li corresponen, també a resultes d'aquell Consell de Ministres del 1 de març (veure UNIVERSITAT num 1) que va esdevenir més programàtic que totes les declaracions programatiques fetes pel nou equip Arias Navarro. El Ministeri d'Educació està disposat, segons veiem, a aplicar el projecte de llei de Selectivitat, i aixi ho declara a rodes de premsa i entrevistes als diaris i la televisió, tot i la forta oposició que l'esmentat projecte de llei està tenint per part de tots els qui, d'una o altra manera, estàn afectats per les seves conseqüències pràctiques, pels sectors sempre afectats i mai consultats. Martínez Esteruelas, només rebre el nou càrrec, va llevar el discutit projecte de calendari del seu no menys discutit antecessor; ara aplica la mateixa política, ara la resposta dels afectats no pot ser altra que la mateixa.

En aquesta situació de rebuig a la política educativa del règim, la Universitat arrossega els seus problemes, tampoc resolts per l'equip Esteruelas: a Barcelona, la Central demana la dimissió del Rector Carreras, nomenat *por real orden* facultativa dels Decrets de suspensió d'Autonomia. La policia i els funcionaris armats de la brigada social es passejen pels Centres Docents i remenen arxius amb plena carta blanca. Es suspenen els actes culturals que a priori poden ser qualificats com perillosos per a l'ordre públic. Es retiren DNI en quantitats absolutament alucinants. La situació conflictiva dels PND i PNN continua i no s'hi veuen pas vies de solució que responguin, està clar, als interessos dels afectats. Els plans Suarez i les reestructuracions departamentals, amb llurs lògiques "depuracions" segueixen sobre la taula... Aquest pot ser un flash ràpid de la panoràmica universitària. Explicarem ara la situació dels PNN i la RGU, celebrada recentment i que marca unes pautes d'unificació d'objectius mínims dels universitàries de l'Estat Espanyol.

Declaració dels PNN de les tres universitats de Barcelona

Després d'uns messos en què els PNN van intentar tot tipus de diàleg, debats a la opinió pública..., fins arrivar a les vagues (filosofia Bellaterra, ciències i econòmiques Central) com a pressió en favor de les seves reivindicacions; després també que el Rector els enviés una carta tractant-los de *mi querido amigo y compañero* i a continuació "oferint" les seves "solucions" i el seu "diàleg"... Després del recolzament dels estudiants (carta dels de ciències Centralals diaris solidaritzant-se amb les reivindicacions dels PNN), etc... El mes passat els PNN de les tres Universitats, Central, Autònoma i Politècnic, van elaborar un Document on, després de denunciar la perpetuació sense solucions dels *greus problemes acadèmics, que les autoritats corresponents no saben o no volen resoldre a pesar de la col.laboració que se'ls ha ofert per part de tots els sectors universitàris*, analitzen, en sis punts, els principals problemes que afecten a la Universitat: participació, plans d'estudi, selectivitat, contractació i remuneració del professorat, autonomia i llibertats, per les quals es defineixen, amb tot el que això comporta: llevar les sancions, readmissió dels acomiadats, retirada de la policia, etc... Demanen, en un mateix sentit, el cessament *del Rector Comisario Sr Carreras*.

Sobre la selectivitat, es manifesten contraris perquè --diuen--

proclama el dret exclusiu d'un reduit i escollit nombre d'alumnes a l'Ensenyament Superior, i reivindiquen mides que garanteixin el dret de tots els ciutadans al mateix tipus d'educació, amb la conseqüent derogació de les mesures del Consell de l'1 de març. Demanen, també, l'augment dels pressupostos destinats a la docència, l'augment, en definitiva, del nombre de centres universitàries, instal.lacions i personal docent com única resposta adecuada a l'increment de les necessitats educatives de la societat.

Pel que es refereix a la situació de contracte i remuneració, els PNN reivindiquen l'estabilitat que avui no tenen, que sols s'aconseguirà amb un contracte de tipus laboral i també la limitació de les oposicions, és a dir, que aquestes no siguin les úniques vies d'entrada. Finalment, es pronuncien per la derogació dels plans Suárez, a la vegada que oposen, com alternativa, la elaboració dels plans d'estudi pels diversos estaments universitàris afectats, en col.laboració amb els seus respectius col.legis professionals.

Reunió general d'universitats

Estudiants de les universitats de Barcelona (Autònoma, Central i Politècnic), Bilbao, Granada, Madrid (Autònoma, Complutense i Politècnic), Salamanca, Santiago, Sevilla, Valencia, Valladolid i Saragossa; de les Del.legacions Universitàries de Lleida, Màlaga, Palma de Mallorca, San Sebastian i Santander, i del Co.legi Universitari de Girona, s'han reunit constituint-se en Reunió General d'Universitats, amb diferents caires de representativitat: delegats elegits en assemblees, organitzacions unitàries del Moviment Estudiantil i observadors (Palma i Saragossa). A continuació extractem els fragments que estimem més significatius del Comunicat final d'aquesta RGU, referents, el primer, al contexte polític general en el qual es realitzava; el segon, centrant els punts fonamentals d'analissi, les perspectives tàctiques i estratègiques i, en un tercer punt, les consignes.

a) LA CONTRADA.- *S'ha celebrat la reunió en el marc d'una situació política realment important. Les darreres declaracions del Govern Arias, des de l'assassinat de Puig Antich fins les pujades de preus, posen, si més no, encara més a l'ordre del dia el problema de la liquidació de la Dictadura i la conquesta de les llibertats polítiques Tasques fonamentals a plantejar-se des de la Universitat.*

b) LES PERSPECTIVES.- *La situació que hem assenyalat demana i fa imprescindible que el Moviment Estudiantil es doti d'una perspectiva que li permeti imposar llurs pròpies solucions, situar-se en el terreny més favorable per créixer i desenvolupar-se, incidint millor en la situació política del país. Es tracta, en definitiva, que el Moviment Estudiantil esdevingui un moviment ofensiu, avantguarda de la lluita per la solució de la problemàtica de l'Ensenyament, capacitat per a obtenir victòries i atraure's aliats. Un moviment, en suma, capaç de plantejar-se la lluita contra la Dictadura a partir de la pròpia problemàtica específica.*

(...) No a la selectivitat i retirada inmediata del projecte de Llei són exigències unànims. Lligat a elles, la immediata provisionalitat dels plans d'Estudi i la formació de comissions mixtes de professors i estudiants per elaborar una alternativa a aquells. En cada lluita, en cada plantejament de caire reivindicatiu, apareix avui amb força l'exigència, la necessitat autèntica i real d'autonomia i gestió democràtica de la Universitat; lluitant, ja avui, per imposar una intervenció en Juntes, Claustres i d'altres organs de funcionament i

gestió dels centres. Autonomia i gestió són, indubtablement, qüestions bàsiques, elementals i prèvies a la solució dels problemes de fons que avui afecten a la institució universitària.

(...) La RGU proposa a tots els estudiants la discusió d'aquests punts programàtics i la seva projecció a fora de la Universitat. Que tots els estudiants els discuteixin i s'organitzin entorn a la lluita per aquests; entenem que només la participació de tots els estudiants de la forma més democràtica i representativa possible, pot ser garantia de triomf i perspectiva d'avenç.

A la vegada, la RGU proposa la discusió i la aprovació del llençament d'una ofensiva contra el Projecte de Llei de Selectivitat, ofensiva en la qual haurien de participar-hi tots els sectors directament afectats i en el marc de la qual tindria lloc la Vaga General de l'Ensenyament.

c) CONSIGNES.- *Per un Moviment Estudiantil a l'ofensiva. Setmana de debat, 1 al 8 de maig. Dia 9 de maig VAGA GENERAL DE L'ENSENYAMENT. Per la retirada del Projecte de Llei de Selectivitat. Apertura d'un debat públic entorn el 'roblema de la Selectivitat.*

UNIVERSITAT no tornarà els originals que no hagi sol.licitat prèviament, i tampoc no hi mantindrà correspondència.

Les col.laboracions signades publicades a UNIVERSITAT expressen l'opinió de llurs autors. Dins un marc de respecte a les seves idees, exposades amb la màxima llibertat, aquestes no pressuposen una identitat absoluta amb els nostres criteris, els quals estan exposats en les Editorials i les comunicacions anònimes.

EDITAT PER LA COMISSIO
UNIVERSITARIA
DEL P.S.U. DE CATALUNYA

preu: 15 ptes.

UNIVERSITAT SUPLEMENT

Declaració Política del Comité Universitari de Barcelona del PSUC

La Vaga General del dia 9 de Maig obra una nova etapa del ME

La convocatòria de vaga, llençada per la Reunió General d'Universitats, fou seguida practicament a totes les facultats del districte Universitari. La causa era el Projecte de Llei de Selectivitat, a més d'un conjunt de problemes que afecten a la nostra Universitat.

Amb aquesta vaga els estudiants s'han pronunciat clarament contra la política educativa de l'actual titular d'Educació i Ciéncia, Cruz Martínez Esteruelas. Han defensat el dret del poble a l'estudi i rebutjat la selectivitat com a pretesa solució a la progressiva degradació del nivell de qualitat del ensenyament.

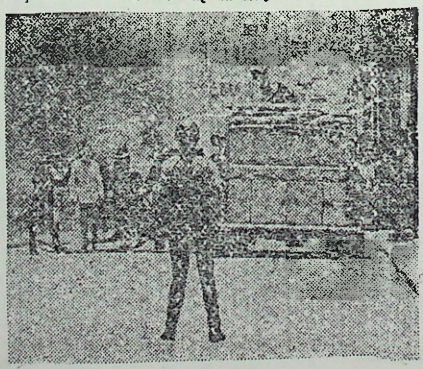

Aquesta acció indica també, un elevat sentit de responsabilitat dels universitaris es quant a la problemática del ensenyament superior. No és tan sols la solidaritat amb els companys de C.O.U., als qui afecta directament el projecte de llei, el que está en joc; sinó principalment, l'enfrontament contra el pilar fonamental de l'ofensiva ministerial. L'opció dels estudiants és contra la coheréncia de la política educativa de la dictadura. L'opció que defensa la necessitat d'un ensenyament al servei del poble, sense barreres selectives, sense la perpetuació del clasisme.

La vaga general del día 9 es la ségona d'aquest curs. La primera va ser la unánime protesta contra l'assassinat de Puig Antich. En un i altre cas s'ha mostrat la consciéncia antifranquista dels universitaris. En el primer s'esfumá la pretesa imatge oberturista del govern Arias; en el segón es posa en entredit un aspecte de la gestió del govern en el qual es pretenía donar una especial apariencia de renovació. El balanç d'aquestes accions es una consciéncia cada vegada mes clara de la necessitat d'un auténtic cambi democrátic, la convicció que des de la Dictadura no pot haver-hi cap evolució possible, ni donar-se solució als problemes que té plantejats el país.

Un ME amb un Programa

La massivitat de l'acció del día 9 prová, també de la justesa del programa de quatre punts esbossat per la Reunió General d'Universitats:

I. No a la selectivitat i retirada immediata del projecte de llei.
II. Provisionalitat dels plans d'estudi i formació de comissions mixtes d'estudiants i professors per elaborar una alternativa als meteixos.
III. Exigéncia d'una amplia amnistía universitaria.
IV. Autonomía i gestió democrática de la Universitat.

Aquest programa impregna avui l'activitat dels estudiants. Hi están incloses les nostres reivindicacions immediates i, alhora, la proposta mínima, irrenunciable, d'una primera solució de la problemática universitaria. Sense amnistía universitaria, sense gestió democrática no es possible sortir de l'actual marasme.

Es un programa universitari, no exclusivament estudiantil, la qual cosa significa que pot orientar i endegar totes les lluites, totes les postures que es prenguin des de dins i des de fora de l'ámbit universitari, pot ser el punt de referéncia obligat en la discusió dels problemes concrets de cada una de les facultats.

Precisament el día 9 ha recuperat per al M.D. quelcom que li és imprescindible per a ser un moviment a l'ofensiva: es la seva capacitat de vinculació amb l'opinió ciutadana. El M.D. ha actuat en aquests díes, paral.lelament amb altres sectors de la población que també han mostrat la seva disconformitat amb la politica educativa actual. El M.D. ha aparegut amb una projecció pública i una claredat d'objectius que fins ara no havia aconseguit.

Lógicament aquest programa s'ha d'ampliar, adequar-lo a cada facultat, a cada curs. Peró el seu valor está en ser un primer pas en la coordinació de M.D. a nivell de l'Estat Espanyol, en la consolidació d'un M.D. organitzat i amb un contingut programátic clar.

Malgrat l'activitat del M.D. entorn la discusió i plasmació d'aquest programa, això no ha estat suficient, l'acció del día 9 indica que hi ha una real conciéncia de la seva necessitat, que existeix una evident voluntat de lluita coordinada, i que es necessari donar aquest pas si es volen superar les dificultats del nostre moviment, dificultats que les iniciatives disperses de curs o facultat no podrán fer.

Un objectiu imprescindible:

l'ORGANITZACIO DEMOCRATICA

L'acció del día 9 té, no obstant una deficiéncia que es imprescindible superar. El protagonisme dels estudiants ha estat insuficient, la vaga general no ha tingut un carácter actiu. La raó está en el nivell d'intervenció dels estudiants en les decisions, que no es l'adequat. També es degut a qué l'actual nivell de conciéncia política i voluntat de lluita no es projecta en una activitat continuada en cada curs i en cada facultat. S'ha de tendir a que la coordinació, les convocatories generals siguin decidides des dels propis centres, que sorgeixin del desenvolupament de les lluites concretes.

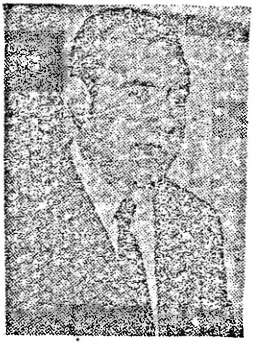

Es necessária la plena accessibilitat de tots els estudiants a tots els nivells d'organització i coordinació del M.D. I per això, que ha estat rotundament confirmat a l'enquesta realitzada a 3.000 estudiants, no hi ha altre via que l'organització democrática, la designació de representants estudiantils a cada curs i l'acceptació per aquestos de les decisions col.lectives. Aquesta es la via que ha quedat oberta a partir del día 9, a on cal volcar hi tots els esforços.

CU de BARCELONA del PSUC

18 de maig 1974